

Motion till riksdagen 2017/18:4179

av Elisabeth Svantesson och Johan Forssell (båda M)

med anledning av prop. 2017/18:252 Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2017/18:252 Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd.

Bakgrund

I regeringens proposition 2017/18:252 Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd föreslås en ny möjlighet till uppehållstillstånd. Det innebär att en person som har fått, eller annars skulle få, ett beslut om utvisning ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå, annan motsvarande utbildning eller på heltid på en sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox.

För att ett uppehållstillstånd ska beviljas måste vissa förutsättningar vara uppfyllda. Den berörda personen ska bl.a. ha ansökt om asyl med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Beslutet om utvisning ska ha fattats, eller skulle annars fattas, 15 månader eller senare från registreringsdatumet men tidigast den 20 juli 2016. Uppehållstillstånd får beviljas även om den sökandes identitet är oklar och han eller hon inte kan göra sin uppgivna identitet sannolik.

Vikten av reglerad invandring

I Sverige finns en bred uppslutning kring den reglerade invandringspolitiken. En individuell prövning av den enskildes skyddsskäl utgör grunden för en rättssäker asylprocess och skänker legitimitet till enskilda beslut, där ett bifall innebär rätt att stanna i Sverige, medan ett avslag måste innebära en skyldighet att lämna landet. Det är skyddsskålen som avgör rätten till asyl. Om ett utvisningsbeslut i praktiken inte efterlevs undergrävs trovärdigheten i invandringspolitiken.

Regeringens förslag gör det möjligt att bevilja uppehållstillstånd till personer som fått avslag på sin asylansökan. Den föreslagna regleringen frångår den individuella prövningen av en asylansökan, där individens skyddsskäl och behov av skydd ska ligga till grund för ett eventuellt uppehållstillstånd. Mot bakgrund av detta ställer sig Moderaterna inte bakom den föreslagna regleringen.

En komplicerad lagstiftning som påverkar rättssäkerheten

De föreslagna ändringarna leder till en rättsosäker lagstiftning där det inte längre är individens skyddsskäl som ska avgöra möjligheten till uppehållstillstånd. Moderaterna delar remissinstansernas bild av att nuvarande regelsystem har en komplicerad och svårförståelig struktur. Migrationsverket har konstaterat att de föreslagna lagändringarna i väsentliga avseenden avviker från den ordinarie prövningsprocessen och att den redan svårtillämpade lagstiftningen kommer att kompliceras ytterligare, vilket kan komma att påverka rättssäkerheten.

Stora brister i beredningen av förslaget

Lagrådet konstaterar att det finns stora brister i beredningen av förslaget. Remisstiden var väldigt kort givet förslagets komplexitet. Lagrådet menar att beredningskravet inte kan anses väl tillgodosett och att gränsen har nåtts för vad som är acceptabelt i fråga om hur lagstiftning kan utformas.

Avsteg från regler om identitet

Huvudregeln i svensk migrationspolitik är att den sökande ska styrka sin identitet för att kunna beviljas uppehållstillstånd på annan grund än asyl. För uppehållstillstånd med anledning av asyl är det tillräckligt att den asylsökande ska ha gjort sin identitet sannolik. Enligt den föreslagna ordningen ska det vara möjligt att erhålla uppehållstillstånd även om den sökande har en oklar identitet. Detta är ett betydande avsteg från huvudregeln om styrkt identitet för uppehållstillstånd. Remissinstanserna har varit kritiska till förslaget, där bl.a. polisen bedömer att ett sänkt krav för identitet minskar kontrollen över vilka som vistas i landet.

Inkonsekvens vad gäller den sökandes ålder

Moderaterna delar Migrationsverkets invändningar vad gäller det faktum att åldern i beslutet inte baseras på någon bedömning av den sökandes verkliga ålder utan endast är resultatet av att sökanden inte har gjort sin uppgivna ålder eller underårighet sannolik. Det innebär att en person som har ljugit om sin ålder kan beviljas uppehållstillstånd på denna grund. Ytterligare problematik föreligger då den som var barn vid beslut i

asylärendet men inte beviljats uppehållstillstånd och följt beslutet inte omfattas av förslaget. På motsvarande sätt kommer de som var barn vid tidpunkten för beslutet, som trots det har fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd, och som fortfarande vistas i Sverige inte att omfattas av förslaget.

Förslaget riskerar att påverka återvändandearbetet

Moderaterna fäster stor vikt vid att upprätthålla den reglerade invandringen, där ett avslag på asylansökan måste innebära en skyldighet att lämna landet. Migrationsverket konstaterar att de föreslagna ändringarna riskerar att påverka återvändandearbetet och motivationen att återvända för den som fått ett avslag på sin asylansökan. Förslaget riskerar att skapa falska förhoppningar om ett uppehållstillstånd. Det kan i sin tur leda till att fler personer med utvisningsbeslut avviker och att andelen ärenden som överlämnas till Polismyndigheten för utvisning med tvång ökar.

Handläggningstidens längd utgör skäl för uppehållstillstånd

Lagrådet konstaterar i sitt yttrande att det är en ny princip i utlänningslagstiftningen att låta handläggningstidens längd utgöra det i stort sett enda skälet för uppehållstillstånd. Moderaterna delar denna bedömning, i vilken Lagrådet även konstaterar att det i svensk rätt i övrigt inte är en princip att låta utdragna handläggningstider i sig vara skäl för att bifalla ansökningar av olika slag.

Ändringar i 16 e § i den tillfälliga lagen

I propositionen behandlas bestämmelsen om verkställighetshinder i hittillsvarande 16 e § fjärde stycket i tillfälliga lagen. I de föreslagna ändringarna tas regeln bort och ersätts av en bestämmelse om inhibition som placeras i en ny bestämmelse i samma lag. Enligt nuvarande 16 e § fjärde stycket får ett beslut om av- eller utvisning inte verkställas innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft. Utformningen av fjärde stycket har gjort att Polismyndigheten ansett att bestämmelsen inte är begränsad till att avse endast avlägsnandebeslut med uppskjuten verkställighet, som bestämmelsen egentligen avser (Polismyndighetens cirkulärmeddelande CM 17/17). Detta har i sin tur medfört stora svårigheter i verkställighetsarbetet, även avseende de som inte omfattas av möjligheten till uppehållstillstånd enligt 16 e §. Personer som inte har rätt till uppehållstillstånd har använt denna bestämmelse i syfte att åstadkomma verkställighetshinder och på så sätt skjuta upp utvisningen.

Det föreligger en risk att de föreslagna ändringarna inte är tillräckliga i syfte att överkomma svårigheter i verkställighetsarbetet. Migrationsöverdomstolen har i ett avgörande (MIG 2017:28) konstaterat att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå måste prövas i sak, även om utlänningsen inte uppfyller en eller flera av de i 16 e § i den tillfälliga lagen uppställda förutsättningarna.

Migrationsverket är därför skyldigt att ta upp en sådan ansökan till prövning och kan inte avvisa den. Detta medför att Migrationsverket måste pröva en inkommen ansökan, även om det är uppenbart att det inte föreligger några förutsättningar för uppehållstillstånd, vilket i sin tur riskerar att medföra uppskjuten verkställighet i väntan på att Migrationsverket ska pröva och fatta beslut i ärendet.

Elisabeth Svantesson (M)

Johan Forssell (M)